

मृद सर्वेक्षण मृद चाचणी प्रयोगशाळा

प्रस्तावना :

कृषि विभागाच्या पुनर्रचनेनुसार प्रत्येक जिल्हा स्तरावर मृद सर्वेक्षण मृद चाचणी प्रयोगशाळा कार्यरत असून, सदर प्रयोगशाळेत मृद सर्वेक्षण व मृद चाचणी म्हणजे शेतक-यांना त्यांचे शेतातील मृद नमुन्यांचे पृथःकरण करून अन्नद्रव्यांचे प्रमाण शोधून काढणे व त्याचे आधारे निरनिराळ्या पिकांकरिता खतांच्या शिफारशी देणे तसेच जमिनीत काही विशेष दोष आढळून आल्यास ते शेतक-यांच्या नजरेस आणून त्यावर योग्य त्या उपाय योजना सुचविल्या जातात. भरघोस उत्पादनासाठी जमिनीची सुपिकता टिकविणे अत्यंत महत्वाचे असते. पिकांच्या चांगल्या वाढीसाठी नत्र, स्फुरद व पालाश या प्रमुख अन्नघटकांची गरज असून ती बहुतांशाने रासायनिक खतांद्वारे भागविली जाते. प्रमाणशीर खते न दिल्यास पिके चांगली येत नाहीत व अनावश्यक खर्च वाढतो. तथापी मातीची तपासणी केल्याने अन्न द्रव्याची नेमकी गरज कळू शकते. त्यामुळे खतांच्या वापरात व खर्चात आर्थिकदृष्ट्या बचत होऊन उत्पादनात वाढ होते.

शेतक-यांच्या शेतातील मातीचे नमुने तसेच सिंचनासाठी वापरात येणा-या पाण्याची तपासणी सुविधा या योजनेमध्ये उपलब्ध असून शेतक-यांच्या शेतातील मातीच्या व पाण्याच्या नमुन्यांची तपासणी खालीलप्रमाणे केली जाते.

शेतक-यांचे नमुने :

1. सर्वसाधारण नमुने : (वार्षिक लक्ष्य : 200000, प्रति नमुना तपासणी शुल्क : रु. 35)

या नमुन्यांमध्ये प्रामुख्याने नत्र, स्फुरद व पालाश या प्रमुख पिक पोषक घटकांचा जमिनीत किती साठा आहे हे पाहिले जाते. त्याचबरोबर जमिनीतील विद्राव्य क्षार आणि जमिनीचा आम्ल विम्ल निर्देशांक यांची तपासणी केली जाते.

2. **सूक्ष्म मुलद्रव्ये नमुने** : (वार्षिक लक्ष्य : 200000, प्रति नमुना तपासणी शुल्क : रु. 200)

या नमुन्यांमध्ये प्रामुख्याने मातीतील तांबे, लोह, मंगल आणि जस्त या सूक्ष्म मुलद्रव्यांची तपासणी केली जाते. तांबे, लोह, मंगल आणि जस्त या चार घटकांच्या तपासणीसाठी प्रति नमुना तपासणी शुल्क रु. 200 असून त्यापेकी कोणत्याही एकाच सूक्ष्म मुलद्रव्याची तपासणी करावयाची असल्यास तपासणी शुल्क रु. 100 आकारण्यात येते.

3. **मातीचे विशेष नमुने** : (वार्षिक लक्ष्य : 20000, प्रति नमुना तपासणी शुल्क : रु. 275)

मातीच्या विशेष नमुन्यामध्ये मातीतील मुक्त चुना, सेंद्रिय कर्ब, आद्रतेचे प्रमाण, कायिक गुणधर्म जसे जाड वाळू, बारीक वाळू, पोयटा, चिकण आदीचे शेकडा प्रमाण काढले जाते. तसेच आम्ल-विम्ल निर्देशांक, वि'ुत वाहकता, कॅल्शियम, मॅग्नेशियम, सोडियम, पालाश व स्फुरद इ. घटकांकरिता पृथःकरण केले जाते.

4. **पाणी नमुने** : (वार्षिक लक्ष्य : 20000, प्रति नमुना तपासणी शुल्क : रु. 50)

पाणी नमुन्यामध्ये पाण्याचा सामू, वि'ुत वाहकता, कॅल्शियम, मॅग्नेशियम, सोडियम, पालाश व कार्बोनेट्स, बाय कार्बोनेट्स, क्लोराईड्स, सल्फेट आणि नायट्रेट्सचे पृथःकरण केले जाते.

मृद सर्वेक्षण मृद चाचणी प्रयोगशाळांचे पत्ते

जिल्हा	प्रयोगशाळेचे नांव	e-mail I D	दूरध्वनी क्रमांक
ठाणे	जिल्हा मृद सर्वेक्षण मृद चाचणी अधिकारी, मृ. स. मृ. चा. प्रयोगशाळा, वागळे इस्टेट, रोड नंबर 16, झेड लेन, ठाणे - 400604.	soilthane@gmail.com ssstl.thane@agri.maharashtra.gov.in	022-25823389
रायगड	जिल्हा मृद सर्वेक्षण मृद चाचणी अधिकारी, मृ. स. मृ. चा. प्रयोगशाळा, वेश्वी अलिबाग, कृषि चिकीत्सालयाचे आवारात, राऊतवाडी, अलिबाग, रायगड.	soilraigad@gmail.com ssstl.raigad@agri.maharashtra.gov.in	02141-221418
रत्नागिरी	जिल्हा मृद सर्वेक्षण मृद चाचणी अधिकारी, मृ. स. मृ. चा. प्रयोगशाळा, 207, झेनबाग, पडवेश्वर कॉलनी, उमनगर, रत्नागिरी - 415612	soilratnagiri@gmail.com ssstl.ratnagiri@agri.maharashtra.gov.in	02352-222228
सिंधुदूर्ग	जिल्हा मृद सर्वेक्षण मृद चाचणी अधिकारी, मृ.स.मृ.चा. प्रयोगशाळा, सी ब्लॉक, दुसरा मजला, जिल्हा परिषद इमारत, ओरोस बु. सिंधुदूर्ग - 416520	soilsindhudurga@gmail.com ssstl.sindhudurga@agri.maharashtra.gov.in	02363-228740

जिल्हा	प्रयोगशाळेचे नांव	e-mail I D	दूरध्वनी क्रमांक
नाशिक	जिल्हा मृद सर्वेक्षण मृद चाचणी अधिकारी, मृ. स. मृ. चा. प्रयोगशाळा, रेश्मा मंजिल, साठफुटीरोड, गजमाळजवळ, नाशिक	soilnasik@gmail.com ssstl.nasik@agri.maharashtra.gov.in	0253-2592958
धुळे	जिल्हा मृद सर्वेक्षण मृद चाचणी अधिकारी, मृ. स. मृ. चा. प्रयोगशाळा, कृषि चिकित्सालय, तालुका सीड फॉर्म पिंप्री, पो. वडजाई ता. जि. धुळे 231401	soildhule@gmail.com ssstl.dhule@agri.maharashtra.gov.in	02562-231401
जळगाव	जिल्हा मृद सर्वेक्षण मृद चाचणी अधिकारी, मृ. स. मृ. चा. प्रयोगशाळा, कृषि चिकित्सालय, ममुराबाद, ता. जळगाव जि. जळगाव - 425132	soiljalgaon@gmail.com ssstl.jalgaon@agri.maharashtra.gov.in	0257-2200792
अहमदनगर	जिल्हा मृद सर्वेक्षण मृद चाचणी अधिकारी, मृ. स. मृ. चा. प्रयोगशाळा, तालुका बीजगुणन प्रक्षेत्र सावेडी, भुतकरवाडी, बालिकाश्रम रोड, नगरपालिकेच्या जुन्या पंपिंग स्टेशनजवळ, अहमदनगर - 414003	soilahmednagar@gmail.com ssstl.ahmednagar@agri.maharashtra.gov.in	0241-2430010

जिल्हा	प्रयोगशाळेचे नांव	e-mail I D	दूरध्वनी क्रमांक
पुणे	जिल्हा मृद सर्वेक्षण मृद चाचणी अधिकारी, मृ. स. मृ. चा. प्रयोगशाळा, कृषिभवन, शिवाजीनगर, पुणे - 411005	soilpune@gmail.com ssstl.pune@agri.maharashtra.gov.in	020-25537110
सोलापूर	जिल्हा मृद सर्वेक्षण मृद चाचणी अधिकारी, मृ. स. मृ. चा. प्रयोगशाळा, आर.टी.ओ. ऑफिसच्या मागे, नेहरूनगर टेलिफोन एक्सचेंजचे शेजारी, विजापूर रोड, सोलापूर - 413005	soilsolapur@gmail.com ssstl.solapur@agri.maharashtra.gov.in	0217-2726019
सातारा	जिल्हा मृद सर्वेक्षण मृद चाचणी अधिकारी, मृ. स. मृ. चा. प्रयोगशाळा, मु. हामजाबाद, पो. कोंडवे, ता. जि. सातारा	soilsatara@gmail.com ssstl.satara@agri.maharashtra.gov.in	02162-234891
सांगली	जिल्हा मृद सर्वेक्षण मृद चाचणी अधिकारी, मृ. स. मृ. चा. प्रयोगशाळा, 434, तांबोळे बिल्डींग, डॉ. आंबेडकर रोड, सांगली - 416416	soilsangali@gmail.com ssstl.sangali@agri.maharashtra.gov.in	0233-2376503
कोल्हापूर	जिल्हा मृद सर्वेक्षण मृद चाचणी अधिकारी, मृ. स. मृ. चा. प्रयोगशाळा, सौ. विजया गोपाळ बेंद्रे, 330/2 ब, जवाहरनगर, वाय पी	soilkolhapur@gmail.com ssstl.kolhapur@agri.maharashtra.gov.in	0231-2693983

जिल्हा	प्रयोगशाळेचे नांव	e-mail I D	दूरध्वनी क्रमांक
	पवार नगर जवळ, कोल्हापूर - 416012		
औरंगाबाद	जिल्हा मृद सर्वेक्षण मृद चाचणी अधिकारी, मृ. स. मृ. चा. प्रयोगशाळा, कृषि कर्मशाळा शहानुरवाडी, औरंगाबाद	soilaurangabad@gmail.com ssstl.aurangabad@agri.maharashtra.gov.in	0240- 2331104
जालना	जिल्हा मृद सर्वेक्षण मृद चाचणी अधिकारी, मृ. स. मृ. चा. प्रयोगशाळा, तालुका फळरोपवाटिका, जुनी एम.आय.डि.सी एरिया, शासकीय कृषि वि'ालयासमोर, देऊळगाव राजा, बायपास रोड, जालना	soiljalana@gmail.com ssstl.jalana@agri.maharashtra.gov.in	02482- 223181
बीड	जिल्हा मृद सर्वेक्षण मृद चाचणी अधिकारी, मृ. स. मृ. चा. प्रयोगशाळा, आदर्शनगर, पंचायत समिती परिसर, नगररोड, बीड - 431122	soilbeed@gmail.com ssstl.beed@agri.maharashtra.gov.in	02442- 223066
लातूर	जिल्हा मृद सर्वेक्षण मृद चाचणी अधिकारी, मृ. स. मृ. चा. प्रयोगशाळा, व्दारा दिवानजी कॉम्प्लेक्स, 1 ला मजला, मुक्ताई मंगल	soillatur@gmail.com ssstl.latur@agri.maharashtra.gov.in	02382- 245170

जिल्हा	प्रयोगशाळेचे नांव	e-mail I D	दूरध्वनी क्रमांक
	कार्यालयासमोर, अंबाजोगाई रोड, लातूर - 413512		
उस्मानाबाद	जिल्हा मृद सर्वेक्षण मृद चाचणी अधिकारी, मृ. स. मृ. चा. प्रयोगशाळा, शांतीसदन, घ.क्र. 27/956 डी.आय.सी. रोड, काकडे ब प्लॉट, उस्मानाबाद	soilosmanabad@gmail.com ssstl.osmanabad@agri.maharashtra.gov.in	02472-22276
नांदेड	जिल्हा मृद सर्वेक्षण मृद चाचणी अधिकारी, मृ. स. मृ. चा. प्रयोगशाळा, फळरोप वाटिका, धनेगाव, नांदेड - 431602	soilnanded@gmail.com ssstl.nanded@agri.maharashtra.gov.in	02462-225947
परभणी	जिल्हा मृद सर्वेक्षण मृद चाचणी अधिकारी, मृ. स. मृ. चा. प्रयोगशाळा, कल्याणनगर, डॉ. पूरी यांचा बंगला, बसमत रोड, परभणी - 431401	soilparbhani@gmail.com ssstl.parbhani@agri.maharashtra.gov.in	02452-225946
बुलढाणा	जिल्हा मृद सर्वेक्षण मृद चाचणी अधिकारी, मृ. स. मृ. चा. प्रयोगशाळा, व्दारा जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी, एसटी स्टॅण्डजवळ, गोपाळ हॉटेल शेजारी,	soilbuldhana@gmail.com ssstl.buldhana@agri.maharashtra.gov.in	07262-241496

जिल्हा	प्रयोगशाळेचे नांव	e-mail I D	दूरध्वनी क्रमांक
	बुलढाणा - 443001		
अकोला	जिल्हा मृद सर्वेक्षण मृद चाचणी अधिकारी, मृ. स. मृ. चा. प्रयोगशाळा, कैलासभवन, दुर्गा चौक, भागवत प्लॉट, अकोला - 444001	soilakola@gmail.com ssstl.akola@agri.maharashtra.gov.in	0724-2420984
अमरावती	जिल्हा मृद सर्वेक्षण मृद चाचणी अधिकारी, मृ. स. मृ. चा. प्रयोगशाळा, कृषि अभियांत्रिकी कार्यशाळा परिसर, तपोवन रोड, कॅम्प अमरावती, अमरावती -444602	soilamaravati@gmail.com ssstl.amaravati@agri.maharashtra.gov.in	0721-2667470
यवतमाळ	जिल्हा मृद सर्वेक्षण मृद चाचणी अधिकारी, मृ. स. मृ. चा. प्रयोगशाळा, जैविक किड नियंत्रण प्रयोगशाळा, गार्डन रोड, यवतमाळ	soilyeotmal@gmail.com ssstl.yeotmal@agri.maharashtra.gov.in	07232-244269
वर्धा	जिल्हा मृद सर्वेक्षण मृद चाचणी अधिकारी, मृ. स. मृ. चा. प्रयोगशाळा, आय.टी.आय जवळ मानस मंदिर पो. ऑ, वर्धा - 442001	soilwardha@gmail.com ssstl.wardha@agri.maharashtra.gov.in	07152-241099

जिल्हा	प्रयोगशाळेचे नांव	e-mail I D	दूरध्वनी क्रमांक
नागपूर	जिल्हा मृद सर्वेक्षण मृद चाचणी अधिकारी, मृ. स. मृ. चा. प्रयोगशाळा, कृषि महाविद्यालय परिसर, महाराजबाग, नागपूर - 440010	soilnagpur@gmail.com ssstl.nagpur@agri.maharashtra.gov.in	0712-2524209
भंडारा	जिल्हा मृद सर्वेक्षण मृद चाचणी अधिकारी, मृ. स. मृ. चा. प्रयोगशाळा, जिल्हा परिषद कार्यालयासमोर, भंडारा - 441904	soilbhandara@gmail.com ssstl.bhandara@agri.maharashtra.gov.in	07184-252369
चंद्रपूर	जिल्हा मृद सर्वेक्षण मृद चाचणी अधिकारी, मृ. स. मृ. चा. प्रयोगशाळा, कृषि चिकित्सालय परिसर, सिध्दार्थ हॉटेलमागे, पोलीस वाहतुक शाखा समोर, तुकुम रोड, चंद्रपूर	soilchandrapur@gmail.com ssstl.chandrapur@agri.maharashtra.gov.in	07172-251119
गडचिरोली	जिल्हा मृद सर्वेक्षण मृद चाचणी अधिकारी, मृ. स. मृ. चा. प्रयोगशाळा, एम.आय.डी.सी. रोड जिल्हा गडचिरोली	soilgadchiroli@gmail.com ssstl.gadchiroli@agri.maharashtra.gov.in	07132-223187

